

LOKAL DELK-PLAN I KRLE 5. trinn

utgave juni 2021

Innhold

KRLE-plan for kristne grunnskoler (læreplanen fra KFF)	1
Kristendom i teori og praksis – noen refleksjoner	8
Lokal DELK-plan i KRLE 5. trinn	9
Idébank	21

KRLE-plan for kristne grunnskoler (læreplanen fra KFF)

Innledning

Denne planen er godkjent av Udir 19. juni 2020 til bruk i kristne friskoler som er godkjent etter friskolelovens § 2-1a. Planen er basert på timetallet i den offentlige KRLE-planen, men gir samtidig rom for ekstra fordypning for skoler med utvidet timetall.

Kristne grunnskoler er opprettet på grunnlag av foreldreretten, som en hjelp til foreldre og barn som ønsker en kristen oppdragelse, jfr. ØSK artikkel 13 pkt. 3 og 4. Faget er et av hovedmomentene i synliggjøringen av skolens kristne profil (jevnfør friskolelovforskriften § 2A-2), og faget vil bære preg av skolens kristne grunnsyn. Hovedvekten vil ligge på undervisning om kristendommen. Andre religioner og livssyn vil bli presentert ut fra sin egenart.

Fagets relevans og sentrale verdier

Faget KRLE skal gi innsikt i kristendommen som grunnlag for tro og rettesnor for livet og oppmuntre til tilhørighet i et kristent trosfellesskap. Grunnlaget for kristne skoler er en overbevisning om at kristen tro uttrykker sannheten om den treenige Gud, verden, mennesket og fremtiden. Faget gir innhold til denne overbevisningen.

Faget gir kunnskap og innsikt som bidrar til elevenes identitetsutvikling og gir grunnlag for valg av livsvei. KRLE er et sentralt fag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg. Gjennom kunnskap om ulike religioner og livssyn skal elevene utvikle evne til å leve i og med mangfold i samfunns- og arbeidslivet. KRLE skal bidra til gode vaner, gi øvelse i etisk refleksjon og bidra til å utvikle elevenes dømmekraft i hverdagen og i møte med samfunnsutfordringer. Trygghet på eget ståsted og innsikt i andre religioner og livssyn vil øke forståelse og respekt for andre og gi grunnlag for å delta i dialog og arbeid for å skape godt fungerende fellesskap.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. I KRLE behandles verdispørsmål på bakgrunn av kunnskap om og utforsking av kristen tro og etikk, samt kunnskap om andre religiøse og filosofiske tradisjoner og ideer. Elevene skal bli kjent med verdiene som skolen og samfunnet bygger på, og hvordan de er forankret i kristendommen og også kommer til uttrykk i andre religioner og livssyn. Faget skal bidra til å gi elevene innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon – hva som har stått fast og hva som har endret seg gjennom historien. Faget skal gi elevene kunnskap om menneskerettighetene og bevissthet om menneskeverdet som grunnleggende verdi, og det skal legge til rette for gjensidig respekt, toleranse og demokratisk medvirkning.

Læreplanen i KRLE legger til rette for at i tillegg til kristendommen, kan jødedom, islam, buddhisme, hinduisme, sikhisme, nyreligiøsitet og livssynshumanisme behandles både enkeltvis og i sammenheng. Til sammen skal elevene bli kjent med bredden av religiøse og ikke-religiøse livssyn.

Kjerneelementer

Kunnskap om kristen tro og praksis

Faget skal gi kunnskap om kristen tro og kristne trosuttrykk gjennom bibelkunnskap, trosgrunnlag, kirkens historie og estetiske uttrykk og ved å bli kjent med kirkens liv. Elevene skal få opplæring i grunnleggende kristen etikk. Faget skal gi kunnskap om det som er felleskirkelig og det som er spesielt for det eller de trossamfunn som skolen er knyttet til.

Kjennskap til religioner og livssyn

Faget skal gi kunnskap om og forståelse for kristendom og andre religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sin egenart med vekt på det som er sentralt. Elevene skal få kunnskap om viktige forskjeller og likheter mellom grunnleggende trosposisjoner og lære å reflektere over eget og andres ståsted. Elevene skal også få innsikt i hvordan kristendom og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn og med de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon over majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiver i Norge. Faget skal fremme respekt for enkeltmenneskets frie valg slik det er nedfelt i menneskerettighetene.

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder

Elevene skal undersøke og utforske kristendom og andre religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Forståelsen av kristen tro utdypes gjennom deltagelse i kristen praksis. Med utgangspunkt i et kristent livssyn utdypes og utfordres deres forståelse av religioner og livssyn gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og

definisjonsmakt, og også gjennom møter med troende mennesker og hellige skrifter. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Elevene skal få hjelp til å bli bevisst menneskesyn, virkelighetsforståelse og verdier som ligger bak egne og andres handlinger, holdninger og ytringer. Faget handler om hvordan Bibelens Gud har åpenbart seg og om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsoppfatning gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Kunne ta andres perspektiv

Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse, forståelse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.

Etisk refleksjon

Faget skal bidra til å utvikle forståelse for rett og galt, med normforankring i kristen tro og etikk. Undervisningen skal stimulere til kritisk tenkning om hva som er sant, rett og godt, og hvordan vi påvirkes av og påvirker samfunnet, naturen og menneskene rundt oss. Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av kunnskap, egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Gjennom deltagelse i prosjekter med fokus på å hjelpe og glede andre, oppøves gode holdninger og evne til innlevelse. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I KRLE handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at elevene skal få utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Kristent menneskesyn gir fremtidshåp, det understreker alle menneskers verdi og at alle kan bety noe for andre, selv når de strever med å mestre livet. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å reflektere over etiske spørsmål og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse, og setter dem i stand til å bygge fellesskap og ta ansvar for seg selv og andre.

Demokrati og medborgerskap

I KRLE handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene skal delta i etisk refleksjon og få øvelse i å innta ulike perspektiver og å handle til det beste for sine medmennesker. KRLE bidrar til å styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom å delta i etisk refleksjon blir elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til å stille spørsmål ved gjengse normer. Faget forbereder elevene til å bli ansvarlige samfunnsborgere med fokus på empati, nestekjærlighet og solidaritet.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene skal utforske eksistensielle spørsmål og delta i etisk refleksjon over naturen og menneskets plass i den, med utgangspunkt i menneskets forvalteransvar og troen på Gud som skaper og opprettholder. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i KRLE innebærer å kunne lytte til, fortelle om, presentere og samtale om faglige emner, og å kunne argumentere for egne synspunkter og innta ulike perspektiver. Det innebærer å kunne føre samtaler om kristen tro og etikk og eksistensielle spørsmål. Muntlige ferdigheter innebærer også å bruke fagspesifikke begreper til å utforske, drøfte og reflektere over fagets kunnskapsområder. Muntlige ferdigheter innebærer dessuten å kunne uttrykke ulike meninger og argumentere for disse ved hjelp av filosofiske samtaleformer og filosofisk samhandling og refleksjon. Utviklingen av muntlige ferdigheter går fra å kunne samtale om et emne til å kunne presentere og drøfte komplekse faglige problemstillinger. Dette innebærer i økende grad å kunne bruke fagbegreper til å uttrykke og vurdere egen forståelse. Muntlige ferdigheter innebærer også å gradvis utvikle evnen til å lytte til andre.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i KRLE innebærer å kunne bruke skrift- og billedspråk til å kommunisere og til å utvikle kunnskap om kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk. Ferdigheten omfatter også å kunne utforske ulike syn og argumentere for og imot ulike standpunkter. Det omfatter også å kunne bruke fagspesifikke begreper i skriftlig arbeid og å kunne vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster. Utviklingen av det å kunne skrive i faget går fra å kunne fortelle og beskrive til å kunne utforske faglige problemstillinger. Dette innebærer at elevene i skriftlige arbeider gradvis tar i bruk fagspesifikke begreper og ulike kilder for å utvikle kompetanse til å vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve, forstå, tolke og reflektere over bibeltekster og andre kristne tekster, enkeltvis og i sammenheng. Det innebærer å kunne finne fram i Bibelen og gjøre rede for dens forskjellige typer tekster. Å kunne lese i KRLE innebærer også å oppleve og forstå andre religiøse og filosofiske tekster. Det omfatter å reflektere over og tolke tekster,

illustrasjoner, symboler og andre uttrykk. Videre innebærer det å sammenligne og systematisere informasjon og vurdere kilder kritisk. Utviklingen av det å kunne lese i KRLE går fra å kunne forstå innholdet i enkle tekster til å kunne analysere og vurdere form og innhold i komplekse tekster og se dem i en bredere sammenheng. Dette innebærer i økende grad å forstå fagbegreper og å kunne finne, bruke og vurdere ulike kilder til informasjon.

Å kunne regne

Å kunne regne i KRLE innebærer å kunne bruke og forstå tidslinjer i møte med framstillinger av religioner og livssyn, med vekt på Bibelens historisitet og kirkens historie. Det innebærer også å forstå hvordan statistikk og tabeller kan brukes, inkludert statistisk materiale som omhandler kristendommens plass i samfunnet. Utviklingen av det å kunne regne i faget innebærer i økende grad å kunne forstå og reflektere over statistisk materiale og tabeller.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i KRLE innebærer å kunne innhente informasjon om religioner og livssyn fra digitale kilder og tolke og kritisk vurdere informasjonen. Det omfatter å kunne reflektere over hvordan digitale arenaer blir brukt til informasjon og påvirkning innen tro og livssyn. Digitale ferdigheter i KRLE innebærer også å kunne bruke digitale ressurser i eget skapende arbeid. Utviklingen av digitale ferdigheter i faget går fra å bruke enkle sammensetninger av tekst, lyd og bilder til å kunne lage og vurdere sammensatte digitale produkter for framstilling av faglige temaer. Digital dømmekraft utvikles gradvis gjennom økende grad av etisk refleksjon over hvordan digitale ressurser brukes.

Kompetansemål og vurdering

...

Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

1

- fortelle om kirkens tilblivelse og historie til og med reformasjonen
- presentere og samtale om kristen misjon
- fortelle om samisk religionshistorie
- fortelle om jødernes historie i Norge

2

- beskrive hovedpunkter i kristen tro
- fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelseshistorien
- beskrive kirken som fellesskap, kirkens oppdrag og kirkens liv

3

- fortelle om sentrale rituelle praksiser og etiske normer fra noen religioner og livssyn

4

- gjøre rede for Bibelens oppbygning
- utforske sentrale fortellinger fra GT og fortellinger om Jesu liv og se dem i sammenheng
- utforske tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kristendommen
- utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om ulike religioner og livssyn

5

- utforske og samtale om ulike kristne trossamfunn
- samtale om mangfold innenfor noen religionssamfunn

6

- bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen
- bruke fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn

7

- gjøre rede for kristent syn på barn, familie og samliv
- samtale om syn på barn, familie og samliv i noen religioner og livssyn

8

- bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring

9

- gjøre rede for hovedinnholdet i kristen etikk
- planlegge og gjennomføre et prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen

10

- formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien

11

- utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer
- samtale om tro og livssyn som noe grunnleggende hos alle mennesker

12

- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid, med basis i kristen tro og etikk

13

- gjøre rede for hva menneskerettighetene innebærer for ytringsfrihet, religionsfrihet og religiøse minoriteters situasjon i Norge

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 5., 6. og 7. trinn når de undersøker og forstår kristen tro og etikk, andre religioner og livssyn og reflekterer over

eksistensielle og etiske spørsmål. Kompetanse kommer fram når elevene viser innsikt i hvordan kristendommen og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser nasjonalt. Videre viser og utvikler elevene kompetanse når de bruker sentrale begreper i faget. De viser og utvikler også kompetanse når de i samtaler og meningsbrytninger uttrykker egne meninger og viser at de kan ta ulike perspektiver.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, praktiske, og digitale måter å arbeide med KRLE-faget på. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i KRLE. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kunnskap om og forståelse for kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk.

...

Kristendom i teori og praksis – noen refleksjoner

Gjennom undervisningen i KRLE, og kristendom spesielt, ønsker vi at elevene får møte levende kristen tro. God kunnskap om Bibelen og selve trosinnholdet er selvsagt viktig. Men kristen tro angår ikke bare *hodet* (teori og kunnskap), men også *hjertet* (praksis og kjennskap). Samtidig er mennesket en helhet av kropp, sjel og ånd. Derfor må også troens liv, det vil si kristne erfaringer og praksiser, få plass i rammen av kristendomsundervisningen. Vektleggingen av troens liv er forankret i dybdelæring i fagfornyelsen og vår skoles egenart. Dette kan ikke bare isoleres til et eget kompetansemål, eller avgrenses til visse faste aktiviteter som f.eks. skolegudstjenester, morgenandakt, kristendomsdag eller besøk av skolepresten. I stedet berører det selve pedagogikken; hvordan vi anvender og presenterer bibelstoffet, sang- og salmestoffet, katekismen osv. Stoffet låses ikke til et historisk «da», men aktualiseres i vårt «nå».

Noen eksempler:

Bibeltekster og katekismestoff	Historisk «da»	Aktualisert «nå»
2 Mos 3,1-10 Moses møter Gud i tornebusken.	Gud talte til Moses og gav ham oppdraget med å føre Israelsfolket ut av Egypt.	Gud taler fremdeles til mennesker og kaller oss til tjeneste for ham.
Herrens bønn / Matt 6,7-15 Jesus lærer disiplene å be.	Jesus gir disiplene en praksis å gå inn i, et mønster for deres egne frie bønner.	Vi praktiserer det Jesus har lært oss, og ber faste og frie bønner i klassen, i kirken, hjemme, alene og i fellesskap med andre.
Nattverden / Luk 22	Jesus holdt måltid med disiplene sine i påsken, og omtolket det jødiske påskemåltidet til minne om ham selv.	Vi praktiserer det Jesus har lært oss, og søker nattverden så ofte vi kan og det den gir oss: tilgivelse, nytt liv og fellesskap med Gud og hverandre.
Luk 15,11-32 Sønnen som kom hjem.	Jesus fortalte tre lignelser da fariseerne kritiserte ham for at han tok imot tollere og syndere og spiste med dem (Luk 15,2-3).	Lignelsen viser oss hvordan Gud er som Far. Når vi kommer til hans hus, eller noen vender om til ham på nytt eller for første gang, tar han imot oss også på samme måte. Festen er et bilde på nattverden og den himmelske festen i Guds rike.
Skriftemålet / Joh 8,2-11 Jesus og kvinnen som ble grepet i ekteskapsbrudd.	Jesus tilga kvinnen, forløste henne fra skammen og reiste henne opp til et nytt liv.	Jesus tilgir våre synder også, setter oss fri fra skammen og peker på en ny og bedre livsvei.

Lokal DELK-plan i KRLE 5. trinn

Læreverk-forkortelser:

Troens vei. Bibelkunnskap for 5.-7.trinn = TV.Bibel

Troens vei. Kristendommen før og nå. 5.-7.trinn = TV.Krist

Troens vei. Religioner, livssyn og filosofi. 5.-7.trinn = TV.Religion

Troens vei. Katekismebok for 5.-7.trinn = TV.Katekismeboka

KOMPETANSEMÅL Eleven skal kunne	LÆRINGSMÅL Eleven skal kunne	KJERNE-ELEMENTER OG FORSLAG TIL TVERRFAGLIGE TEMAER	LÆRESTOFF Lærestoff Utenat Andre bibelvers Sanger/salmer fra liste Sentrale kristne begreper Tips	ÅRSPLAN / TEMPOPLAN (fylles ut av lærer)
<p>4b <i>utforske sentrale fortellinger fra GT og fortellinger om Jesu liv og se dem i sammenheng</i></p> <p>6a <i>bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • utforske skapelsesfortellingen • samtale om syndefallet og Guds redningsplan for menneskene • reflektere over hva det vil si å være skapt i Guds bilde • undre seg over hva begrepene synd og frelse betyr for oss 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p><u>I begynnelsen</u> Lærestoff: TV.Bibel, kap. 2 <i>I begynnelsen</i></p> <p>Utenat: 1 Mos 1,27 <i>Og Gud skapte mennesket i sitt bilde...</i></p> <p>Joh 3,16 <i>For så høyt har Gud elsket...</i></p> <p>Andre bibelvers: Sal 8,4-6 <i>Når jeg ser din himmel, et verk av dine fingre, ...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 855 Han skapte skogen</p>	<p>Uke 33-35</p>

			<p>Sentrale kristne begreper: Skapelsen, synd, syndefall, djevelen, håp, nåde, Gud</p> <p>Tips: Tidslinjen.bibel.no</p>	
<p>10 <i>formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien</i></p> <p>8 <i>bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • fortelle om de etiske ideene til Platon og Aristoteles • samtale og undre seg over filosofiske spørsmål 	<p>Kjerneelementer Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p>Filosofi og etikk Lærestoff: TV. Religion, kap. 8 <i>Filosofi og etikk</i> s. 192-206 + oppgaver</p> <p>TV. Religion, kap. 9 <i>Fordypningsoppgaver</i> s. 229-230</p>	36-37
<p>4a <i>gjøre rede for Bibelens oppbygning</i></p> <p>6a <i>bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • finne fram i Bibelen ved bruk av henvisningene • fortelle om hovedgruppene som bøkene i Bibelen er delt inn i og hva som kjennetegner de ulike teksttypene/gruppene • samtale om hvorfor vi leser i Bibelen 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Bibelens oppbygning Lærestoff: TV.Bibel, kap. 1 <i>Hvorfor skal vi lese i Bibelen?</i></p> <p>TV.Bibel, kap. 9 <i>Det nye testamentet</i></p> <p>Utenat: Matt 4,4 <i>Jesus svarte: "det står skrevet..."</i></p> <p>Sal 119,105 <i>Ditt ord er en lykt...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 777 I Bibelen står skrevet 888 Bibelen er en gammel bok</p> <p>Sentrale kristne begreper: Bibelen, evangelium</p> <p>Tips: Nr 86 i Barnas Lovsang: "Kan du Bibelens bøker?"</p>	38 (kap 1) 44-45 (Kap 9)

<p>4b utforske sentrale fortellinger fra GT og fortellinger om Jesu liv og se dem i sammenheng</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fortelle om Abraham, Isak, Jakob og Josef og plassere dem på tidslinja • samtale om løftet som Gud ga Abraham • dra linjer fra fedrehistorien til Jesus og hvilken betydning disse fortellingene har for oss 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Fedrehistorien Lærestoff: TV.Bibel, kap. 3 <i>Fedrehistorien</i></p> <p>Utenat: 1 Mos 12,2 <i>Jeg vil gjøre deg til et...</i> 1 Mos 15,6 <i>Abram trodde Herren...</i></p> <p>Andre bibelvers: 1 Mos 12,3 <i>Jeg vil velsigne dem som velsigner deg...</i> 1 Mos 15,5 <i>Så førte han Abram ut og sa til ham...</i> Hebr 11,8ff <i>I tro var Abraham lydige da han ble kalt,...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 775 Har du hørt om Abraham 484 Løftene kan ikke svikte</p> <p>Sentrale kristne begreper: Velsignelse</p> <p>Tips: Tidslinjen.bibel.no 1 Mos 22 Abraham blir satt på prøve - bibelfortellingen peker fram mot Jesu offer på korset 1 Mos 37... Josef og brødrene hans - Også denne fortellingen peker fram mot Jesu død (brønn - grav)</p>	<p>39-40</p>
---	--	--	--	--------------

<p>1b <i>presentere og samtale om kristen misjon</i></p> <p>2c <i>beskrive kirken som fellesskap, kirkens oppdrag og kirkens liv</i></p> <p>6a <i>bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</i></p>	<p>5.-7.tr.</p> <ul style="list-style-type: none"> delta i arbeid for å samle inn penger til misjonsprosjektet beskrive behovene/nøden/arbeidet knyttet til årets misjonsprosjekt oppleve engasjement for misjon 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Utforskning av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Tverrfaglige temaer Demokrati og medborgerskap</p>	<p>Misjon Lærestoff: Nettsider, foldere eller lignende med informasjon om misjonsprosjektet.</p> <p>Utenat: Matt 28,18-20 <i>Da trådte Jesus fram og talte til dem:...</i></p> <p>Sentrale kristne begreper: Misjon, misjonær</p>	<p>42-43 Misjonsprosjektet</p>
<p>4a <i>gjøre rede for Bibelens oppbygning</i></p> <p>6a <i>bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> finne fram i Bibelen ved bruk av henvisningene fortelle om hovedgruppene som bøkene i Bibelen er delt inn i og hva som kjennetegner de ulike teksttypene/gruppene samtale om hvorfor vi leser i Bibelen 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Bibelens oppbygning Lærestoff: TV.Bibel, kap. 1 <i>Hvorfor skal vi lese i Bibelen?</i></p> <p>TV.Bibel, kap. 9 <i>Det nye testamentet</i></p> <p>Utenat: Matt 4,4 <i>Jesus svarte: "det står skrevet..."</i></p> <p>Sal 119,105 <i>Ditt ord er en lykt...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 777 I Bibelen står skrevet 888 Bibelen er en gammel bok</p> <p>Sentrale kristne begreper: Bibelen, evangelium</p> <p>Tips: Nr 86 i Barnas Lovsang: "Kan du Bibelens bøker?"</p>	<p>38 (kap 1) 44-45 (Kap 9)</p>

<p>4b utforske sentrale fortellinger fra GT og fortellinger om Jesu liv og se dem i sammenheng</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> utforske fortellingene om Jesu liv 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Jesus kommer Lærestoff: TV.Bibel, kap. 10 <i>Jesus kommer</i> s. 164-174 + oppgaver</p> <p>Utenat: Sal 86,11 <i>Herre lær meg din vei...</i></p> <p>Andre bibelvers: Mark 1,15 <i>"Tiden er inne, Guds rike er nær..."</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 195 Lær meg å kjenne dine veie</p> <p>Sentrale kristne begreper: Messias</p>	<p>46-48</p>
<p>2b fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelseshistorien</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> samtale om høytidene i lys av frelseshistorien: <p>Jul: Messiasprofetiene og Maria</p>	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Jul Lærestoff: TV.Bibel, kap. 10 <i>Jesus kommer</i> s. 156-163 + oppgaver</p> <p>Luk 1,26-38 <i>Men da Elisabet var i sjette måned,...</i> For flere messiasprofetier, se tips.</p> <p>Utenat: Jes 7,14 <i>Derfor skal Herren selv gi dere et tegn...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 17 Et barn er født i Betlehem 812 Long time ago</p> <p>43 En krybbe var vuggen</p> <p>Tenn lys</p>	<p>49-51</p>

			<p>Sentrale kristne begreper: advent, profet</p> <p>Tips: 5 Mos 18,17-18 <i>Da sa Herren til meg ... Jeg vil la det stå fram en profet som deg...</i></p> <p>Jes 9,2-7 <i>Fredsfyrsten</i></p> <p>Mika 5,1 <i>Du Betlehem, Efrata, minst blant slektene i Juda! Fra deg ...</i></p>	
<p>2c <i>beskrive kirken som fellesskap, kirkens oppdrag og kirkens liv</i></p>	<p>5.-7.tr.</p> <ul style="list-style-type: none"> delta i kristen praksis i skolens dag i kirken, andakter i skolen, kristendomsdag og liknende 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Utforskning av religioner og livssyn med ulike metoder</p>	<p>Kristen praksis Lærestoff: Ulike rutiner ved de ulike skolene. Lærestoff, bibelvers og sanger avhenger av temaet for arrangementet elevene skal delta på.</p> <p>Tips: Retningslinjer for kristendomsdagen og skolens dag i kirken</p>	<p>? Kristendomsdag Daglig andakt, adventsstund</p>
<p>9b <i>planlegge og gjennomføre et prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen</i></p>	<p>5.-7.trinn:</p> <ul style="list-style-type: none"> være med å planlegge og gjennomføre en gudstjeneste eller et arrangement for andre 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Utforskning av religioner og livssyn med ulike metoder</p>	<p>Prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen Lærestoff: Ulike rutiner ved de ulike skolene. Lærestoff, bibelvers og sanger avhenger av temaet for arrangementet elevene skal delta på.</p>	<p>?</p>

<p>1a fortelle om kirkens tilblivelse og historie til og med reformasjonen</p> <p>2b fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelseshistorien</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fortelle om forfølgelsene i oldkirken • samtale om kristen omsorg, forfølgelse, mot, popularitet og valg • fortelle om hvorfor vi feirer pinse • forklare hvorfor Paulus var viktig for utbredelsen av kirken • samtale om hvorfor kirkemøtet i Nikea var viktig • skrive om Konstantin, Ambrosius og Augustin 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Oldkirken og Paulus Lærestoff: TV.Krist, kap. 1 <i>Oldkirken (30–500)</i></p> <p>TV Bibel kap. 15 <i>Paulus</i></p> <p>Utenat: Apg 4,12 <i>Det finnes ikke frelse i noen annen, for under himmelen er ...</i></p> <p>Andre bibelvers: Gal 5,22-23a <i>Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, ...</i></p> <p>1 Kor 9,22 <i>For de svake er jeg blitt svak...</i></p> <p>Matt 5,11-12 <i>Ja, salige er dere når de for min skyld håner og forfølger...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 800 Vinden ser vi ikke</p> <p>670 Himmelske Far, du har skapt oss *Salme 1 Folkefrelser til oss kom (Denne salmen er valgfri, men er interessant fordi den er skrevet av Ambrosius)</p> <p>Sentrale kristne begreper: apostel, Den hellige ånd, åndelig</p> <p>Tips: Boka "Paulus" av David Self og Jason Cockcroft passer godt til høytlesning</p>	<p>1-5</p>
<p>2b fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelseshistorien</p>	<ul style="list-style-type: none"> • plassere høytidene i riktig rekkefølge og samtale om hva de betyr for oss 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>De kristne høytidene Lærestoff: TV.Krist, kap. 6 <i>De kristne høytidene</i></p> <p>Utenat:</p>	<p>6-7</p>

<p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>			<p>Joh 14,6 <i>Jesus sier: Jeg er veien, sannheten og livet...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 975 Året bytter stadig farge</p> <p>Sentrale kristne begreper: Faste</p>	
<p>2c <i>beskrive kirken som fellesskap, kirkens oppdrag og kirkens liv</i></p> <p>2b <i>fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelseshistorien</i></p> <p>4c <i>utforske tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kristendommen</i></p> <p>6a <i>bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • forstå betydningen av de ulike leddene i liturgien i gudstjenesten • fortelle hva de liturgiske fargene i kirken symboliserer • samtale om ulike kristne symboler og hva de betyr • utforske ulike kunstneriske uttrykk som malerier, altertavler og skulpturer med motiver fra kristendommen • sammenligne ulike kirkebyggs utforming 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Utforskning av religioner og livssyn med ulike metoder</p>	<p>Kirken Lærestoff: Liturgifolder som ligger i salmebøkene. Øve på menighetens tilsvar under gudstjenesten. Besøk av skoleprest.</p> <p>TV.Krist, kap. 6 <i>De kristne høytidene s. 156-157</i></p> <p>Søk på internett etter symboler og kunstneriske uttrykk</p> <p>Se på bilder i TV.Krist, kap. 5 <i>Kirkesamfunn i Norge</i></p> <p>Besøke en kirke i nærområdet.</p> <p>Andre bibelvers: Sal 127,1 <i>Hvis Herren ikke bygger huset,...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 221 Takk at du tok mine byrder</p> <p>520 Jesus, det eneste</p> <p>Sentrale kristne begreper: Forsakelse, gudstjeneste, bekjennelse, tilgivelse, lovprisning, miskunn, ofring</p>	<p>9-10</p>

<p>2a beskrive hovedpunkter i kristen tro</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kunne fortelle litt om Luthers katekisme • kunne si Herrens bønn utenat • utforske Luthers forklaring til de sju ulike bønnene i Herrens bønn • samtale om hva de ulike bønnene betyr for oss i dag 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p>	<p>Herrens bønn Lærestoff: TV.Katekismeboka s. 8-13 <i>Hva er en katekisme?</i></p> <p>TV.Krist, kap. 7 <i>Kristen tro</i> s. 192-199 + oppgaver Stoffet fra TV.Krist danner grunnlaget for stoffet i katekismeboka.</p> <p>TV.Katekismeboka, <i>Herrens bønn</i> del 3 s. 96-145</p> <p>Utenat: Herrens bønn: <i>Matt 6,9-13 Slik skal dere da be:...</i></p> <p>Sal 37,5 <i>Legg din vei i Herrens hånd...</i></p> <p>Andre bibelvers: Sal 28,6 <i>Velsignet er Herren, for han hører min bønn</i></p> <p>Matt 7,7 <i>Be, så skal dere få...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 537 Det er makt i de foldede hender</p> <p>925 Vår Far i himmelen</p> <p>Sentrale kristne begreper: Katekismen, bønn, tilbedelse, guds frykt</p>	<p>11(katekismen) + 16-18</p>
--	--	---	---	---------------------------------------

<p>2b fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelsehistorien</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • samtale om høytidene i lys av frelseshistorien: <p>Påske: Jesu avskjedstale og palmesøndag</p>	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>Påske Lærestoff: TV.Bibel, kap. 14 <i>Jesu død og oppstandelse</i> s. 222-228 + oppgaver</p> <p>Utenat: Joh 14,1-2 <i>La ikke hjertet bli grepet av angst...</i></p> <p>Joh 15,5 <i>Jeg er vintreet...</i></p> <p>Andre bibelvers: Sak 9,9 <i>Bryt ut i jubel, datter Sion!...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 833 Hvorfor valgte du en eselfole?</p> <p>83 Se, vi går opp til Jerusalem</p>	<p>12-13</p>
<p>2a beskrive hovedpunkter i kristen tro</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kunne fortelle litt om Luthers katekisme • kunne si Herrens bønn utenat • utforske Luthers forklaring til de sju ulike bønnene i Herrens bønn • samtale om hva de ulike bønnene betyr for oss i dag 	<p>Kjerneelementer Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p>	<p>Herrens bønn Lærestoff: TV.Katekisme boka s. 8-13 <i>Hva er en katekisme?</i></p> <p>TV.Krist, kap. 7 <i>Kristen tro</i> s. 192-199 + oppgaver Stoffet fra TV.Krist danner grunnlaget for stoffet i katekisme boka.</p> <p>TV.Katekisme boka, <i>Herrens bønn</i> del 3 s. 96-145</p> <p>Utenat: Herrens bønn: <i>Matt 6,9-13 Slik skal dere da be:...</i></p> <p>Sal 37,5 <i>Legg din vei i Herrens hånd...</i></p> <p>Andre bibelvers:</p>	<p>11 (katekismen) + 16-18</p>

			<p>Sal 28,6 <i>Velsignet er Herren, for han hører min bønn</i></p> <p>Matt 7,7 <i>Be, så skal dere få...</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: 537 Det er makt i de foldede hender</p> <p>925 Vår Far i himmelen</p> <p>Sentrale kristne begreper: Katekismen, bønn, tilbedelse, guds frykt</p>	
<p>1d <i>fortelle om jødernes historie i Norge</i></p> <p>4d <i>utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om ulike religioner og livssyn</i></p> <p>3 <i>fortelle om sentrale rituelle praksiser og etiske normer fra noen religioner og livssyn</i></p> <p>6b <i>bruke fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn</i></p> <p>7b</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fortelle om jødernes historie i Norge • samtale om tro, liv og høytider i jødedommen • fortelle om hellige skrifter og noen av fortellingene i jødedommen • presentere Herodes' tempel i Jerusalem og en synagoge • utforske ulike kunstneriske uttrykk som malerier og skulpturer med motiver fra jødedom • sammenligne jødedom og kristendom 	<p>Kjerneelementer Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Tverrfaglige temaer Demokrati og medborgerskap</p>	<p>Jødedommen Lærestoff: TV.Religion, kap. 2 <i>Jødedommen</i> Lærer kan plukke ut stoff fra kapittelet som er relevant for målene.</p> <p>TV.Religion, permen i boka (foran og bak)</p> <p>TV.Religion, kap. 9 <i>Fordypningsoppgaver</i> s. 231-236 Lærer kan plukke ut stoff fra kapittelet som er relevant for målene.</p> <p>Utenat: 5 Mos 6,4 <i>Hør, Israel! Herren er vår Gud, Herren er en ... (Shema - jødernes trosbekjennelse)</i></p> <p>Sanger/salmer fra liste: Velg 1-2 sanger som dere har fokus på: 454 <i>Jeg løfter mine øyne opp til fjellene...</i></p> <p>931 <i>Hevenu shalom ...</i></p>	19-21

<p>samtale om syn på barn, familie og samliv i noen religioner og livssyn</p>			<p>850 Herren er Gud</p> <p>Tips: Nettside: https://www.xn--jdedommen-l8a.no/norske-joder-var-historie/</p>	
<p>9a gjøre rede for hovedinnholdet i kristen etikk</p> <p>6a bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • si de ti bud utenat og fortelle hva det betyr for oss • samtale og drøfte ulike problemstillinger knyttet til kristen etikk 	<p>Kjerneelementer Etisk refleksjon</p> <p>Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar</p> <p>Tverrfaglige temaer Folkehelse og livsmestring</p>	<p>Kristen etikk og De ti bud Lærestoff: TV. Krist, kap. 8 <i>Kristen etikk</i> s. 206-216 og s. 222-233 + oppgaver Stoffet fra TV Krist danner grunnlaget for stoffet i katekismeboka.</p> <p>TV.Katekismeboka, <i>De ti bud</i> del 1 s. 14-67 Se dette i sammenheng med lærestoffet på 7.trinn.</p> <p>Utenat: Ef 4.32: <i>Vær gode mot hverandre ...</i></p> <p>Si De ti bud (s. 16 i TV.Katekismeboka)</p> <p>Andre bibelvers: Matt 22,37-39 <i>Han svarte: «Du skal elske Herren din Gud ...</i></p> <p>Sentrale kristne begreper: Kjærlighet, nestekjærlighet.</p>	<p>22-24</p>

Idébank

ARBEIDSMÅTER / METODER (knyttet til verbene i læringsmålene)	
Fortelle	Fokus på den muntlige fortellertradisjonen. Formidling av bibelteksten. Kan bruke flanellograf, bilder, plansjer, barnebibel o.l.
Skrive	Bildebok
Samtale	
Utforske	Dramatisere/rollespill Lage film (f.eks. med iPad – iMovie eller Stop motion) Synge + lage spilleliste med kristne sanger som klassen liker Besøk i kirken i forbindelse med dåp, nattverd og kirkekunst
Gjøre rede for	
Reflektere	Film til ulike emner Digitale bilder
Beskrive	Lage tegneserie, «lage» bibelfortellingen med lego, modellkitt, animasjon, naturmaterialer o.l.
Forklare	Fagord/begrep-alias (elevene skal forklare begrepene for hverandre uten å bruke begrepet, og så skal de andre gjette)
Sammenligne	Venndiagram
VURDERINGSMÅTER	
Exit-kort, huskekort, oppsummeringskort, hjelp-kort	
Quiz, kahoot og "spørsmål og svar med tenketid"	
Påstandspillet	
Egenvurderingsskjemaer	
Kriterier; vurderingskriterier/kjennetegn på måloppnåelse	
Trafikklys-sjekkliste	
Læringslogg	
Tenk, gå sammen og del med læringspartner	
ABCD-kort	

RESSURSER

Nettsider som Salaby og nettsprell

<http://katekismusinspiration.dk/emne/katekismus-updated/>

tidslinjen.bibel.no

«Bibelen lett å lese»: <https://bibel.no/nettbibelen?slang=bokmalez>

iTro.no

Guttogjente.no

Damaris.no

The Bible project